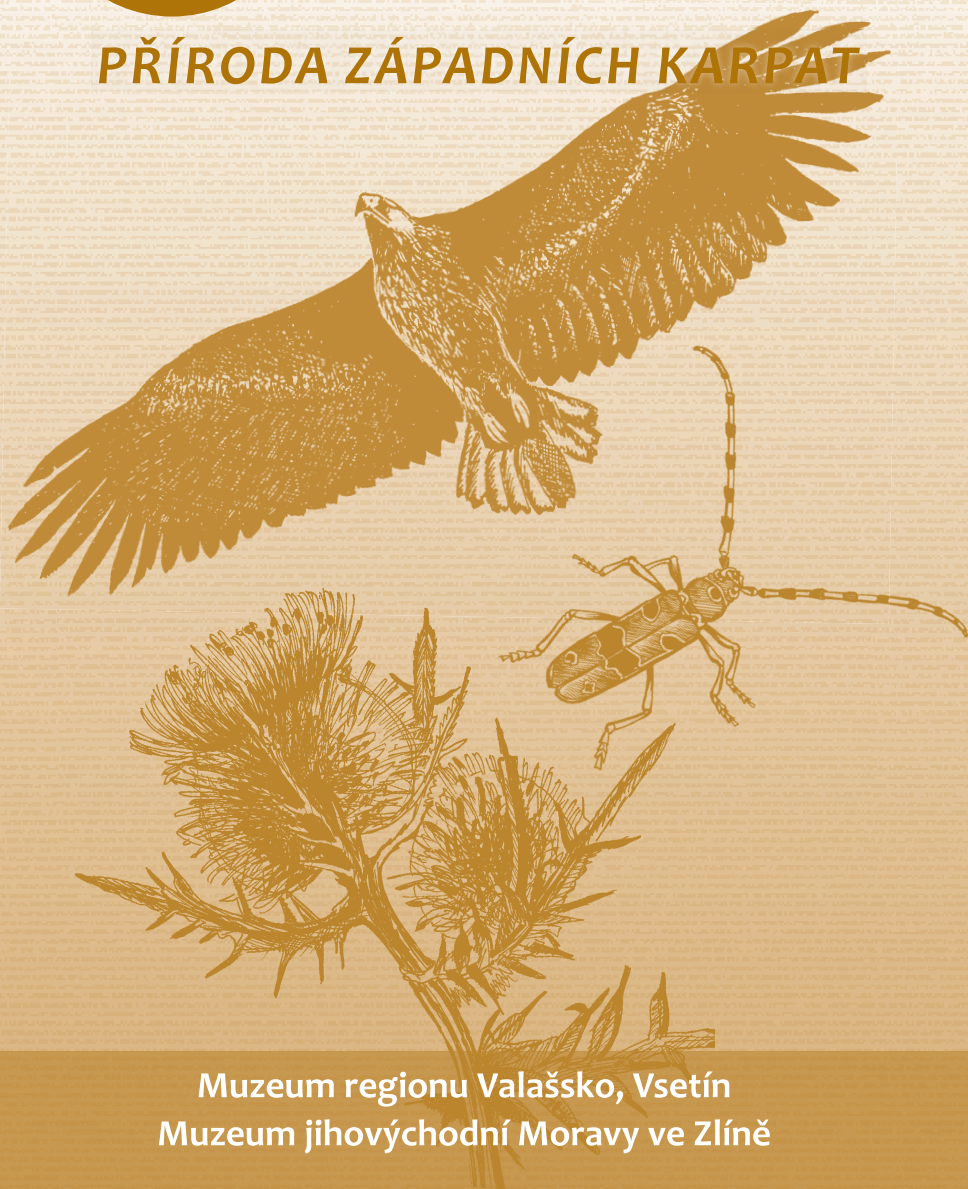

Acta Carpathica Occidentalis

PŘÍRODA ZÁPADNÍCH KARPAT

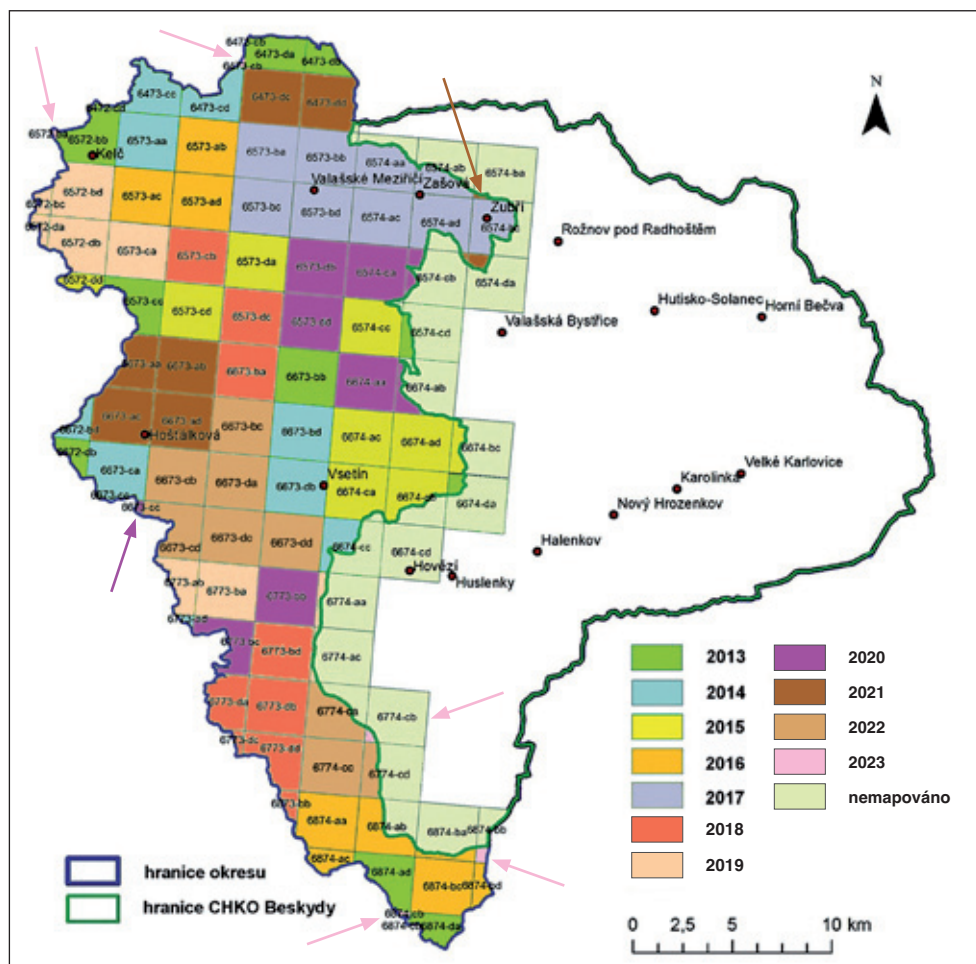
Muzeum regionu Valašsko, Vsetín
Muzeum jihovýchodní Moravy ve Zlíně

Sít'ové mapování cévnatých rostlin v okrese Vsetín mimo CHKO Beskydy v roce 2023

Sít'ové mapování cévnatých rostlin probíhalo na Vsetínsku již jedenáctou, závěrečnou vegetační sezónu. Sběr botanických dat na území vsetínského okresu, přesněji pouze na území ležícím mimo Chráněnou krajinnou oblast Beskydy, navazoval na pilotní část, která proběhla v roce 2013 (TKÁČIKOVÁ et al. 2013) a na výsledky z let následujících 2014 až 2022 (TKÁČIKOVÁ et al. 2014, TKÁČIKOVÁ 2015a, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021 a 2022). Základním cílem mapování bylo zjištění přítomnosti všech druhů cévnatých rostlin v jednotlivých mapovacích polích (Obr. 1) ve vybraném území. Pozorované rostliny se zaznamenávaly do tzv. škrtačích formulářů. V roce 2023 mapování probíhalo v pěti mapovacích čtvrcích dříve nemapovaných. Původní předpoklad byl zmapovat poslední tři chybějící čtverce (TKÁČIKOVÁ 2022), ale revizí všech čtvrců bylo zjištěno, že dva čtverce byly mapovány opakovaně (6574cb, 6673cc). Kromě pěti dosud nezmapovaných čtvrců byly v roce 2023 aktualizovány data u dalších pěti čtvrců na katastru obcí Bystřička, Jablůnka, Mikulůvka, Ratiboř u Vsetína, Růžďka, Velká Lhota a Vsetín. Čtverce pokrývaly území ležící v pěti fytochorionech zasahujících na území vsetínského okresu: 76a. Moravská brána vlastní, 79. Zlínské vrchy, 80a. Vsetínská kotlina (fytochorion 80. Střední Pobečví se dělí na podokresy 80a. a 80b.), 81. Hostýnské vrchy a 82. Javorníky.

Celkem bylo v roce 2023 v pěti mapovacích čtvrcích zaznamenáno 615 údajů o výskytu 246 taxonů cévnatých rostlin. Podle aktuálního červeného seznamu (GRULICH 2017) se tyto údaje týkají i osmi ohrožených či vzácnějších taxonů cévnatých rostlin (TKÁČIKOVÁ 2023). V dalších pěti čtvrcích byly aktualizovány data na vybraných plochách, kde byl předpoklad nálezu ohrožených druhů a které jsou v současnosti ohroženy antropogenní činností (zástavba, zalesňování apod.), zde bylo zaznamenáno 2 301 údajů o výskytu 527 taxonů cévnatých rostlin. Podle aktuálního červeného seznamu (GRULICH 2017) se tyto údaje týkají i 55 ohrožených či vzácnějších taxonů cévnatých rostlin (TKÁČIKOVÁ 2023).

Z fytogeograficky významných druhů byly potvrzeny (popř. nalezeny na nových lokalitách) druhy s širší vazbou na Karpaty, konkrétně *Dentaria glandulosa*, *Scilla kladnii* a *Valeriana simplicifolia*, i druhy jiných geoelementů, které jsou však v ČR vázané převážně na karpatskou oblast – *Carex pilosa*, *C. pendula* agg., *Equisetum telmateia*, *Euphorbia amygdaloides*, *Hacquetia epipactis*, *Isopyrum thalictroides* a *Luzula luzulina*. Výrazná je také skupina zástupců vstavačovitých (*Cephalanthera damasonium*, *C. longifolia*, *Dactylorhiza fuchsii* subsp. *fuchsii*, *D. majalis* subsp. *majalis*, *E. helleborine*, *Gymnadenia conopsea* subsp. *conopsea*, *Listera ovata*, *Neottia nidus-avis*, *Orchis mascula* subsp. *signifera*, *O. pallens*, *Platanthera bifolia* a *Traunsteinera globosa*) a skupina teplomilných a suchomilných druhů rostlin (*Asperula cynanchica*, *Cirsium pannonicum*, *Crepis praemorsa*, *Geranium sanguineum*, *Melampyrum arvense*, *Pulmonaria mollis*, *Rosa gallica*, *Trifolium ochroleucon*). Výrazná je i skupina druhů vázaných na zachovalé pastviny a krátkostébelné louky (*Gentianopsis ciliata*, *Hypochaeris maculata*, *Juniperus communis*, *Viola canina* subsp. *ruppii*), které mizejí vlivem eutrofizace krajiny a absence odpovídajícího hospodaření. Další výraznou skupinu tvoří druhy lesní, vázané jak na zachovalé listnaté háje teplejších poloh (*Aconitum lycoctonum*, *Allium ursinum*, *Aquilegia vulgaris*, *Arum cylindraceum*, *Cerastium lucorum*, *Corydalis solida*, *Lilium martagon*, *Stachys alpina*), tak na horské bučiny až jedlobučiny (*Blechnum spicant*, *Dentaria enneaphyllos*, *Dentaria glandulosa*, *Dryopteris borreii*, *Luzula sylvatica*, *Polystichum aculeatum*, *Veronica montana* a *Viscum album* subsp. *abietis*). Významné jsou i nálezy vzácnějších plevelů (*Aphanes arvensis*, *Valerianella dentata*), které ustupují spolu s mizejícím maloplošně a extenzivně provozovaným hospodařením. Za pozornost stojí také skupina vlhkomilných lučních druhů a druhů vázaných na bazická luční prameniště (*Carex flava*, *Epilobium palustre*, *E. parviflorum*, *Gladiolus imbricatus*, *Valeriana simplicifolia* aj.).

Obr. 1: Aktuální přehled vymapovaných čtverců síťového mapování okresu Vsetín mimo CHKO Beskydy.

Fig. 1: Current overview of grid cells of the floristic mapping project in the Vsetín district outside of the PLA Beskydy.

Za významnější nálezy v roce 2023 je možné považovat nalezání nových a potvrzení známých lokalit teplomilných druhů mařinka psí (*Asperula cynanchica*), pcháč panonský (*Cirsium pannonicum*), škarda ukousnutá (*Crepis praemorsa*), kakost krvavý (*Geranium sanguineum*), černýš rolní (*Melampyrum arvense*), plicník měkký (*Pulmonaria mollis*), růže galská (*Rosa gallica*) a jetel bleďožlutý (*Trifolium ochroleucon*). Nové nálezy *Rosa gallica* jsou podrobněji komentovány (Tkáčiková 2024). Kromě ověření známých lokalit (popř. nalezání nových) teplomilných druhů byl závěrečný rok projektu zaměřen také na montánní druhy, zejména druh bika lesní (*Luzula sylvatica*), který byl potvrzen ve třech mapovacích čtvercích (Tkáčiková 2023). Významné je také ověření lokalit druhů, které jsou v okrese Vsetín ojedinělé, a to ostřice Buekova (*Carex buekii*) a orobinec stříbrošedý (*Typha shuttleworthii*) v katastru obce Lidečko. Zaznamenány byly také nové lokality nepůvodních druhů (*Ambrosia artemisiifolia*, *Abutilon theophrasti*, *Glyceria striata* aj.) a druhů halofytních, úspěšně se šířících podél solených okrajů silnic (*Puccinellia distans*, *Spergularia marina*).

Síťové mapování cévnatých rostlin je víceletý projekt. V roce 2017 po pětiletém trvání projektu byla prozkoumána polovina (48) ze všech mapovacích čtverců zasahujících na území okresu

Vsetín mimo CHKO (96) a výsledky byly shrnuty a publikovány (TKÁČIKOVÁ 2017b). Dalších devět čtverců bylo prozkoumáno v roce 2018 (TKÁČIKOVÁ 2018) a stejný počet také v letech následujících (TKÁČIKOVÁ 2019, 2020, 2021, 2022). V roce 2023 bylo zmapováno pět chybějících čtverců a celkově je zmapováno za celé období projektu (2013–2023) všech 96 čtverců, které zasahují do území okresu Vsetín mimo CHKO Beskydy. Nalezené druhy jsou postupně zapisovány do nálezové databáze Moravskoslezské pobočky ČBS (www.nalezovka.cz). Síťové mapování je realizováno zapsaným spolkem Rosička, pod záštitou Moravskoslezské pobočky České botanické společnosti.

LITERATURA

- GRULICH V. (2017): Červený seznam cévnatých rostlin ČR. In: Grulich V. & Chobot K. (eds): Červený seznam ohrožených druhů České republiky. Cévnaté rostliny. *Příroda*, 35: 75–132.
- TKÁČIKOVÁ J. (2015a): Síťové mapování cévnatých rostlin v okrese Vsetín mimo CHKO Beskydy v roce 2015. Ms., 45 pp. [Depon. in: Odbor životního prostředí KÚ Zlín.]
- TKÁČIKOVÁ J. (2015b) (ed.): Rukopisy vsetínského botanika Jana Bubely. *Sborník Muzejní společnosti ve Valašském Meziříčí*, 20: 1–368.
- TKÁČIKOVÁ J. (2016): Síťové mapování cévnatých rostlin v okrese Vsetín mimo CHKO Beskydy v roce 2016. Ms., 40 pp. [Depon. in: Odbor životního prostředí KÚ Zlín.]
- TKÁČIKOVÁ J. (2017a): Síťové mapování cévnatých rostlin v okrese Vsetín mimo CHKO Beskydy v roce 2017. Ms., 49 pp. [Depon. in: Odbor životního prostředí KÚ Zlín.]
- TKÁČIKOVÁ J. (2017b): Síťové mapování cévnatých rostlin v části okresu Vsetín mimo CHKO Beskydy. Výsledky z let 2013–2017. *Zprávy Moravskoslezské pobočky ČBS 6*, Příloha 1: 1–56.
- TKÁČIKOVÁ J. (2018): Síťové mapování cévnatých rostlin v okrese Vsetín mimo CHKO Beskydy v roce 2018. Ms., 46 pp. [Depon. in: Odbor životního prostředí KÚ Zlín.]
- TKÁČIKOVÁ J. (2019): Síťové mapování cévnatých rostlin v okrese Vsetín mimo CHKO Beskydy v roce 2019. Ms., 45 pp. [Depon. in: Odbor životního prostředí KÚ Zlín.]
- TKÁČIKOVÁ J. (2020): Síťové mapování cévnatých rostlin v okrese Vsetín mimo CHKO Beskydy v roce 2020. Ms., 53 pp. [Depon. in: Odbor životního prostředí KÚ Zlín.]
- TKÁČIKOVÁ J. (2021): Síťové mapování cévnatých rostlin v okrese Vsetín mimo CHKO Beskydy v roce 2021. Ms., 54 pp. [Depon. in: Odbor životního prostředí KÚ Zlín.]
- TKÁČIKOVÁ J. (2022): Síťové mapování cévnatých rostlin v okrese Vsetín mimo CHKO Beskydy v roce 2022. Ms., 48 pp. [Depon. in: Odbor životního prostředí KÚ Zlín.]
- TKÁČIKOVÁ J. (2023): Síťové mapování cévnatých rostlin v okrese Vsetín mimo CHKO Beskydy v roce 2023. Ms., 39 pp. [Depon. in: Odbor životního prostředí KÚ Zlín.]
- TKÁČIKOVÁ J. (2024): Nové nálezy růže galské (*Rosa gallica*) na Vsetínsku (Česká republika). *Acta Carpathica Occidentalis*, 15, in review.
- TKÁČIKOVÁ J., DANČÁK M., HLISNIKOVSKÝ D. & HLAVATÁ J. (2014): Síťové mapování cévnatých rostlin v okrese Vsetín mimo CHKO Beskydy v roce 2014. Ms., 17 pp. [Depon. in: Odbor životního prostředí KÚ Zlín.]
- TKÁČIKOVÁ J., DANČÁK M., KOCIÁN P. & HLISNIKOVSKÝ D. (2013): Síťové mapování cévnatých rostlin v okrese Vsetín. Ms., 14 pp. [Depon. in: Muzeum regionu Valašsko, Valašské Meziříčí.]

JANA TKÁČIKOVÁ

Rosička z. s., Jarcová 102, CZ-756 24 Bystřička; e-mail: janatkacikova@seznam.cz